

Trommsdorff Johannes Bartholomäus (ur. 8 V 1770 w Erfurcie - zm. 8 III 1837 w Erfurcie) wybitny aptekarz, twórca pierwszego w Niemczech Instytutu Farmaceutycznego, założyciel i wydawca pierwszego naukowego czasopisma aptekarskiego, twórca naukowej sekcji farmaceutycznej - w Towarzystwie Przyrodników i Lekarzy w Hamburgu, autor około 700 publikacji naukowych i naukowo-dydaktycznych.

Urodził się w erfurckiej rodzinie o kilku pokoleniowych tradycjach aptekarskich. Po śmierci ojca (w 1782 r.) gimnazjalista Johannes postanowił zdobyć zawód aptekarza, aby móc prowadzić odziedziczona aptekę. Apteczną praktykę uczniowską odbył w aptece dworskiej w Weimarze. Aby uzyskać tytuł magistra farmacji uczył się i pracował jako pomocnik aptekarski w aptece Zittelmanscha w Szczecinie (wiosna 1788 - lato 1789 r.) pisząc jednocześnie pierwsze fundamentalne dzieło „Kurze Handbuch der Apothekunst zum Gebrauch für Lernende” (s. 99, Stettin). Latem 1789 r. przybył do Stargardu, gdzie pogłębiał wiedzę w aptece Fishera. Z początkiem 1790 r. objął rodzinną aptekę w Erfurcie. W 1795 r. został profesorem nadzwyczajnym chemii i fizyki wydziału lekarskiego uniwersytetu w Erfurcie, zaś w 1811 r. powołano go na profesora zwyczajnego medycyny. W latach 1795-1828 działał przy jego aptece prywatny Chemisch-Physikalisch Pharmazeutische Pensionsanstalt, który wykształcił ponad 300 adeptów farmacji, w tym 29 z terenów obecnej Polski. Instytut posiadał, urzędowo nadaną, rangę europejską i był wzorem dla przyszłych placówek wyższego szkolnictwa farmaceutycznego. Johannes Bartholomäus Trommsdorff dzierży również palmę europejskiego pierwszeństwa w dziedzinie czasopiśmiennictwa farmaceutycznego jako założyciel i wydawca naukowego periodyku aptekarskiego „Journal der Pharmacie” (1793-1816), z którego przedruki pojawiły się później w „Pamiętniku Farmaceutycznym Wileńskim”.

W 1830 r. był twórcą Sekcji Farmaceutycznej w strukturze hamburskiego Towarzystwa Niemieckich Przyrodników i Lekarzy.

Jego pomnikowe publikacje książkowe w znacznej części przetłumaczone na 10 języków europejskich i japoński, z zakresu chemii, sztuki aptekarskiej, receptury, farmakognozji wysoko podnosiły rangę naukową farmacji.

Należał do 45 towarzystw naukowych, w tym od 1819 r. do Towarzystwa Lekarskiego Wileńskiego. Znane są jego kontakty osobiste z Aleksandrem Sapiehą (1808 r.) i korespondencyjne z Samuelem Bogumiłem Linde (1811 r.), Stanisławem Staszicem, Janem Fryderykiem Wolfgangiem (1820 - 1821).

Był odkrywcą technicznej metody otrzymywania wyciągów roślinnych i ich zagęszczania za pomocą pary wodnej (1811 r.), odkrył kwas walerianowy (1809 r.). W 1813 r. założył fabrykę preparatów farmaceutycznych istniejącą do dziś w innej miejscowości. Był jednym z pionierów produkcji cukru buraczanego (1812 r.), kosmetyki chemicznej i chirurgii plastycznej (1805 r.), chemii rolniczej (1816 r.), produkcji opium (1827 r.).

Wyrazem uznania dla jego wkładu w postęp w farmacji wybito medal

okolicznościowy (1837 r.), a jedna z roślin otrzymała w naukowej nomenklaturze jego imię.

Ważniejsza literatura :

Abe H., Götz W., *Der Briefwechsel von Johann Bartholomäus Trommsdorff (1770 - 1837)*, „Acta Historica Leopoldina”, Nr. 18, 1/1987, s. 7-10.

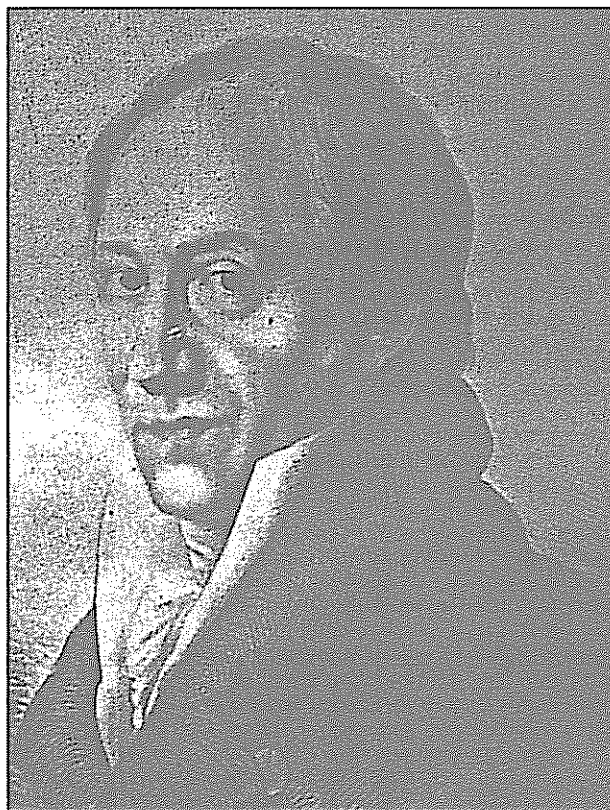
Rembickiński R., Kuźniacka B., *Historia farmacji*, Warszawa 1987, s. 97 i 327.

Gorski P., Hanisz K., Jaroniewski W., *Johann Bartholomäus Trommsdorff. 1770 - 1837 wybitny aptekarz niemiecki i godny przedstawiciel farmacji europejskiej z przełomu wieków XVIII i XIX*, „Farmacja Polska” 48, 1992 (5-6), s. 363.

Gorski P., Hanisz K., Jaroniewski W., *Johann Bartholomäus Trommsdorff (1770 - 1837) współtwórca nowoczesnej farmacji europejskiej i jego kontakty z ośrodkami naukowymi w Polsce*, „XV Zjazd PTF”, Warszawa 1992

Götz W., Friedrich Chr., *Johann Bartholomäus Trommsdorff: Forschungen zu Leben und Werk*, „Pharmazie Zeitung”, 140. Jg., Nr. 45, 1995, s. 9-15.

Jerzy Waliszewski

Johannes Bartholomäus Trommsdorff (1770 - 1837)